

**Ақтөбе облысының білім басқармасы
Алға аудандық білім бөлімі
№1 «Еркетай» Алға бөбекжай- балабақшасы.**

**«Дидактикалық ойындар»
ортаңғы топ тәрбиеленушілеріне
арналған бағдарлама.**

**Алға қаласы.
2021 жыл.**

Алға аудандық білім бөлімінің эксперттік кеңесінде
бекітілді.

Хаттама № 1 «» 01 «08» 2021ж

Бектурғанова Ш.У: [signature] Алға аудандық білім
бөлімінің әдіскері.

Құрастырған: А.Елубаева
№1 «Еркетай» Алға бөбекжай балабақшасының
тәрбиешісі.Педагог-сарапшы

Пікір жазғандар:

Н.С.Шаганова №1 «Еркетай» Алға бөбекжай
балабақшасының әдіскері

Г.Б.Уразалина«Болашақ»Бестамақ балабақшасының
әдіскері.

Бағдарлама мектепке дейінгі ұйымның тәрбиешілеріне
арналған. Дидактикалық ойындар арқылы балалардың
білім және білік дағдыларын қалыптастыру
Бағдарламасы ортаңғы топ тәрбиеленушілеріне арналған,
аптасына 1 сағат, барлығы 36 сағатқа дайындалған.

Түсінік хат

Ойын - бала өміріндегі тәрбиенің шешуші шарты. Бала өзін қоршаған ортаны, өмір сүріп отырған айналасындағы құбылыстар мен заттарды ойын арқылы түсініп, ұғынады. Алайда жақсы, дұрыс ұйымдастырылған ойын ғана тиісті, қалағанындай нәтиже бере алады. Ойын мектепке дейінгі тәрбиешілердің бірден - бір көмекшісі десек те болады.

Дидактика - термині гректің «дидактос», яғни үйрететін деген сөзден шыққан. Дидактикалық құралдар оқу міндеттеріне сай арнайы әзірленеді. К. Д. Ушинский мектеп жасына дейінгі балалардың ерекшеліктерін ескеріп, былай деп жазады: «Бала табиғаты көрнекілікті аса қажетсінеді. Балаға өзіне белгісіз бес сөзді жалаң үйрете бастасаңыз, көп уақытты зая кетіріп, босқа қиналасыз. Ал енді жиырма сөзді суреттермен байланыстыра үйретсеңіз, бала оны лезде қағып алады. Сіз балаға қарапайым ғана ойыңызды қанша түсіндірсеңіз де, оңай ұға қоймайды. Дәл сол ойды күрделі суреттер көрсете баяндасаңыз, ол сізді тез түсінеді».

Дидактикалық ойын – оның аты айтып тұрғандай, баланың ақыл - ойын дамытып, таным түсініктерді ажыратудағы әдістердің бірі. Ойын арқылы оқыту – мектеп жасына дейінгі кезеңнің, негізгі ерекшелігі. Бала әрбір затты ұстап, дәмін татып, сан рет байқап көреді. Балабақшада бала психикасының дамуына ойын әрекеті шешуші рөл атқаратындығы туралы белгілі ғалымдар (Ж. Аймауытұлы, М. Жұмабаев, Ш. Құдайбердіұлы, С. Торайғыров, т. б) өз еңбектерінде айтып кеткен. Педагогикалық үрдісті жетілдіруде ойынның алар орны жөнінде қазақстандық ғалым Н. Құлжанова да зерттеген. Дидактикалық ойындар арқылы баланың математикалық қабілеттерін оятудың әсерін Ресей ғалымдары Т. В. Лодкина, А. И. Захаров, В. С. Мухина, А. М. Леушина, Е. И. Щербакова, Е. О. Смирновалар атап көрсеткен. Дидактикалық ойындардың ықпалын баланың сезініп, түйсінуі және сөз түрінде бейнелеуінің маңызын А. В. Запорожец, А. Д. Кошелева және т. б. белгілеген. Дидактикалық ойын баланың қоршаған дүние туралы түсінігін кеңейтіп және оны бекітіп нақтылайды және ойлай білуге баулып, сөздік қорын өсіреді, ақыл - ой қызметін

Ойы	Мақсаты	Көрнекілігі
-----	---------	-------------

қалыптастырады. Дидактикалық ойын – балалар үшін оқу да, еңбек те.. Педагогикада дидактикалық ойындарға былай анықтама беріледі: дидактикалық ойындар дегеніміз – балаларға белгілі – бір білім беріп, іскерлік пен дағдыны қалыптастыру мақсатын көздейтін іс -әрекет.

Мақсаты: Дидактикалық ойындар арқылы балалардың білім және білік дағдыларын қалыптастыру

Міндеттері:

1. Ойын әрекетінің әр түрін қамтитын және балалардың жалпы дамуына көмектесетін түрлі дидактикалық ойындарды қолдану;
2. Заттардың қасиеттері туралы балалар түсініктерін кеңейту;
3. Заттарды сыртқы белгілеріне қарай ажыратуға үйрету;
4. Заттардың функционалды қызметтеріне қарай топтастыру іскерліктерін дамыту;
5. Дидактикалық ойындар арқылы баланың қызығушылығын туғызу және ақыл - ой белсенділігін арттыру.

Мазмұны:

Заттардың сенсорлық қасиеттеріне зейіндерін аудару ойындары

Қол мен саусақ ұштарының қимылдарын және сенсормоторлық кеңістік, «көз, қол» үйлесімділігін дамыту ойындары

Заттардың ерекше қасиеті, түсі, көлемі, пішінін көрсету ойындары

Балалардың тілін, сөздік қорын дамыту ойындары

Эстетикалық талғамын, шығармашылық қиялдау қабілетін дамыту ойындары

Бағдарлама бойынша күтілетін нәтиже

- Балалар ақыл - ойы дамиды;
- қоршаған дүние туралы түсінігін кеңейеді;
- Ұсақ қол моторикасы дамиды;
- Түстерді, пішіндерді ажырата біледі;
- Сөздік қоры молаяды.

1	«Әдемі гүл»	Түстер туралы ұғымын бекіту, түстердің атын білуге машықтандыру, түрлі түсті бояудағы түстерді сәйкестендіруге үйрету, саусақ моторикасын дамыту	Түрлі –түсті гүлдер, көбелектер	1
2	«Әуе шарлары»	Берілген үлгіге қарап түстерді сәйкестендіріп тандау жолдарымен таныстыру	Магнитті тақта немесе фланелеграф, жіңішке картон жолақшалары (15x0.5 см) 6 түсті, диаметрі 10 см 6 түсті дөңгелек, Үлестірмелі заттар: әртүрлі жолақшалары бар ақ парақты жолақша	1
3	«Не қайда тұрады?»	Ойын арқылы балалардың тілін, ой-өрісін дамыту	Жануарлардың және олардың тұратын орталарының суреттері	1
4	«Суреттерді құрастыр»	Талдау және біріктіру қабілетін, кеңістік арақатынастарының заңдылықтарын құру, үлгіні көшіру	әр түрлі суреттер: жемістердің, көкөністердің немесе ойыншықтардың суреттері	1
5	«Жемістерді жина»	Қалыпты көлемдегі заттарды берілген үлгіге қарай көз мөлшермен анықтауды дамыту	3-түрлі көлемдегі үлкен, орташа, кішкентай, 3-кәрзеңке үлкен, орташа, кішкентай, картоннан қырқылған алма және алма ілінген ағаштар	1
6	«Үлкен-кіші»	Түстер туралы білімдерін бекіту, заттарды көлеміне қарай айыра білуге үйрету. Үлкен-кіші, ұқсас емес деген сөздерді қолдана отырып, зейінін, есте сақтауын, ойлауын дамыту	Ойыншықтар мен жануарлар суреттері	1

№	Тақырыбы	Мақсаты	Көрнекілігі	Сағат саны
7	«Түсіне қарай таңда»	Түстер туралы ұғымдарын кеңейту, ойынға қызығушылығын арттыру	30x20 см картон кілемше 6-бөлікке бөлінген. Бөліктері 10x10 см	1
8 X	«Сипаттама сы бойынша тап»	Ұзын-қысқа, кең-тар, биік-аласа, үлкен-кіші ұғымдарын бекіту	Жануарларды бейнелейтін ойыншықтар	1
9	«Түрлі түсті сарафан»	Балаларға түстердің өзгеруін көрсету арқылы, бір түстен екінші түске көшу және түстер арасындағы байланысқа назар аударту	Орамал мен сарафаны бар қыздың бейнесі орналастырылған тұғыр, диаметрі 4.5 см қызыл, сары, көк түсті қырқылған дөңгелектер	1
10	«Таныс пішіндер доминосы»	Геометриялық пішіндер жайлы білімдерін бекіту, көп заттың ішінен біреуін тандауға жаттықтыру	Пішіндер бейнеленген суреттер	1
11	«Қуыршақ қонаққа дайындалуда»	Ұзын-қысқа, жуан-жіңішке, ұзындығы бірдей деген өлшемдерді салыстыруға жаттықтыру	Ұзындығы, жуандығы, түсі әртүрлі ленталар	1
12 IX	«Әдемі пішіндер» ойыны	Баланың шығармашылық іздену іс-әрекетін белсендіру, фантазиясын дамыту, геометриялық пішіндерден түрлі бейнелер құрай білуге үйрету	Геометриялық пішіндер үшбұрыш, төртбұрыш, дөңгелек, сопақша	1

				саны
13	«Суретті тіз»	Сөздегі бірінші дыбысты анықтап үйрету	Әр түрлі дыбыстан басталатын заттық суреттер. Әр дыбысқа бірнеше суреттер	1
14	«Кім не жейді?»	Логикалық ойлауды, сөйлеуді, талғамды, байланыс құруды және түсіндіре білуді дамыту	Өсімдіктер мен жануарлар бейнеленген суреттер	1
15	«Шыршаны безендіреміз»	Түстеріне қарай топтастыруға үйрету	Планшет 30x50 шырша бейнеленген. Түрлі түсті қағаздан қырқылған 2 шт шырша ойыншықтары	1
16	«Апта күндері»	Апта күндерін атап, есте сақтай білуге үйрету	Апта күндерін шартты түрде белгілейтін 1-ден 7-ге дейін дөңгелектермен дайындалған карточка	1
17	«Сипатына қарай шешуін тап»	Заттарды қасиетіне қарай айыра білуге тәрбиелей отырып, байқампаздыққа баулу	Заттық суреттер: ақшақарлар, жиналмалы қуыршақтар, жатпайтын қуыршақтар, көбелектер, аюлар, біркелкі мөлшерде әр түрлі өзгерістерімен	1
18	«Түрлі түсті моншақтарды тізу»	Түстеріне қарай кезектестіріп тізуге үйрету	Ақ түсті - 8 қызыл түсті - 8 моншақтар, диаметрі - 2 см. Жіптер және қорапшалар	1
19	«Иісі бойынша анықта» ойыны	Сезім түйсігін, қоршаған ортаға қызығушылығын дамыту	Жеміс-жидектер	1

20	«Гараждар»	Геометриялық пішіндер жайлы білімдерін бекіту, ойлау қабілеттерін дамыту, жағымды көңіл-күйлерін қамтамасыз ету	Бала саны бойынша суреті бар рульдер, дәл сондай суреті бар гараждар	1
21	«Кімге не керек»	Түрлі мамандықтың еңбек құралдарын танып айта білуге үйрету	Әртүрлі мамандыққа қажетті құрал-жабдықтар бейнеленген карточкалар	1
22	«Бұлар нелер?»	Әрбір үй жануарларының төлдерінің аттары мен жабайы жануарлардың аттарын үйрету	Үй және жабайы жануарлар суреттері	1
23	«Тәрелкесі не қарай кесесін таңда»	Түстер туралы ұғымдарын кеңейту	Картоннан қырқылып полотноға орналастырылған әртүсті кеселер мен тәрелкелер	1
24	«Қане, сөйлесейік» ойыны	Ана мен бала арасындағы сүйіспеншілік сезімдерін арттыра отырып, қуанышты көңіл-күй сыйлау, байланыстыра сөйлеу қабілетін жетілдіру	Гүл, күн, ыдыстар, шаң сорғыш, еттартқыш, жи хаздар т/б	1
25	Жыл мезгілі	Балалардың тілін дамыта отырып, байқампаздыққа баулу. Жыл мезгілдерінің ерекшеліктерін ажырату	Табиғат құбылыстары бейнеленген кәртішкелер	1
26	«Әркімге өз үйі»	Қолмен саусақ ұштарының қимылдарын және сенсамоторлық кеңістікті «көз», «қол» үйлесімділігін дамыту. Түстерді ажыратуға үйрету	6-түсті (қызыл, сары, жасыл, көк, қоңыр, қызылсары) үй және аңдардың (қоян, қасқыр, аю, түлкі, кірпі, тышқан) суреттері	1

№	Тақырыбы	Мақсаты	Көрнекілігі	Сағат саны
27	«Әр құсқа өз орны»	Суда жүзетін,жыртқыш және батпақта болатын құстар жайлы қысқаша хабарлама жасау	1).9 бөлікке бөлінген таблица,бірінші қатарда:бүркіт,тырна,қаз 2).Құстар бейнеленген суреттер(жапалақ-жыртқыш құс,тырна батпақта, аққу,үйрек-суда жүзетін)	1
28	«Дүкен» ойыны	Заттарды сипаттай алу, оның бар белгілерін табу, затты сипаттамасына орай тануды дамыту	Ойыншықтар, суреттер	1
29	«Мені кім шақырды?» ойыны	Өз құрбы-құрдастарының дауысын тани білуді дамыту		1
30	«Қалай жүріп, нені тапқың келеді?»	Кеңістікті бағдарлай білуге үйрету. Оң-сол, алдында-артында ұғымдарын бекіту	Кез-келген ойыншықтар немесе суреттері	1
31	«Үйдің есігін жабайық»	Заттарды өлшемі бойынша салыстыруға, жуан және жіңішке заттарды ажыратуға жаттықтыру. Ойлау қабілетін дамыту	Ойынның құрал-жабдықтары: үйдің, есіктің суреттері	1
32	«Кім есінде көп сақтайды?»	Көзбен көріп есте сақтауын дамыту	Алма,жүзім, банан, өрік т.б жемістердің суреттері	1
33	«Бақша да ма,бау да ма?»	Жемістер мен көкөністер туралы мағлұмат беру.Олардың айырмашылықтарын түсіндіру	Жемістер мен көкөністердің суреттері	1

№	Ақпарат	Мазмұны	Көрнекілігі	Сағат саны
34	«Сыпайы болу» жаттығуы	Ойлауды, сөйлеуді дамыту, ересектерге және құрдастарына сыпайы қатынас жасауға және өтініш білдіруге үйрету		1
35	«Кім қандай, айтып бер» ойыны	Жануарлардың ерекше белгілеріне, сыртқы пішініне, әрекеттеріне назар аударуға үйрету	Жануарлардың суреттері	1
36	«Түрлі түсті заттар» ойыны	Түстеріне қарай заттарды топтастыра білуді үйрету	Доп	1